

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7363,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan s jutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Miroljubna politika Italije

Militaristične manifestacije v Rimu, o katerih je naš list že obvestil naše bralce, so odkrile iz-
nova kričeče naspote, ki oboje med uradno fa-
šistovsko politiko razoroževanja v Ženevi in med
politiko vsestranskega oboroževanja v notranjosti.
Kljub temu se dobe v inozemstvu ljudje, ki me-
nijo, da Italija že radi pričlove svojih denarnih
aredstev vendarle resnično želi, da bi države ome-
jile do gotove mere oboroževanje, in da je treba
radi tega vsaj deloma italijansko politiko odobra-
vati. Od tod izhaja tudi, da je našel italijanski zu-
nanji minister Grandi v Ženevi precej opore med
Angleži med Nemci in med nekaterimi bivšimi
nevtalnimi državami.

Da se ta zares važni problem do dna raz-
čisti, se moramo potruditi da prodremo do pra-
vega jedra, do končnih smotrov razoroževalne po-
litike Italije. Kdor hoče pravilno oceniti italijanski
program razoroževanja, predvsem ne sme pozabiti,
da se ni Mussolini nikoli izjavil za brezpogojno
razorožitev. Njegovi sodelavci so pri vseh pogaj-
anjih s tujimi državami stali za razoroževanju bi-
stven in zelo važen pogoj: razorožitev se mora iz-
vršiti tako, da bo Italija nato vojaško vsaj tako
močna, kakor katerakoli druga država v Evropi.
Kaj to pomeni?

Italija ni danes prva, temveč druga vojaška
sila v Evropi. Francija je na kopnem, v zraku in
na morju močnejša od nje. Če bi se italijanski
program izvedel ter priznala enakost med Italijo
in Francijo, bi imela razorožitev za Italijo ta ne-
pričakovani uspeh, da bi se njena vojaška moč v
razmerju do ostalih dežel znatno povečala in
okrepila. V zboru evropskih narodov bi se vo-
jaški pomen Italije povzpela na stopnjo, kakor je
ni zavzemala še nikoli v svoji zgodovini.

Toda to ni še vse! Francija ima kakor znano
večje državno ozemlje nego Italija ter poseduje
povrhu razsežne prekomorske dežele, raztresene
po Afriki, Aziji in Ameriki. Saj je za Veliko Bri-
tancijo Francija največje kolonialno carstvo na
svetu. Da vzdržuje red in mir v svojih velikanskih
prekomorskih posestvih, mora Francija držati po-
seben v nemirnih časih doberšen del svojega bro-
dovje stalno izven Evrope ter zmanjšati tako svojo
obrambno moč v Evropi sami, dočim drži Italija
lahko celokupno svoje brodogradne osredoto-
čeno v evropskih vodah. Iz tega sledi, da bi bila
Italija, ako se ji prizna vojaška enakost s Fran-
cijo, v Evropi praktično Franciji ne enaka, tem-
več močnejša od nje. Francija, ki je po razoro-
žitvi Nemčije prva vojaška sila v Evropi, bi morala
odstopiti svoje mesto Italiji. Zgodilo bi se, češar
si ni upal sanjati še nobeden italijanski državnik,
da bi postala Italija prva in zato najodločilnejša
vojaška velesila na našem kontinentu.

Do istega zaključka pridemo, če proučimo
italijansko politiko razoroževanja tudi z drugih vi-
dikov. V poročilu na pripravljani odbor razoro-
žitvene konference, ki se bo vršila meseca fe-
bruarja v Ženevi, prišteva Italija med svojo obo-
roženo silo samo redno vojsko, dočim premišljeno
izpušča fašistovsko milico in »Omladinske bojne
zveze«. O milici in bojnih zvezah trdi, da niso
nikakva vojska, ker so to organizacije prostovolj-
cev. Po Mussolinijevih načrtih bi morala torej
splošna razorožitev prizadeti le kr. italijansko
armado, medtem ko bi ostali oboje drugi fašistovski
vojski nedotaknjeni. Takih strankarskih armad ne
pozna razen Nemčije in Avstrije nobena druga
država na svetu. V demokratični Franciji so take
bojne tvorbe nemogoče. Če bi se izpeljal itali-
janski načrt razoroževanja, bi imela Italija ravno
tako veliko redno vojsko kakor Francija, povrhu
pa še polmilijsko armado fašistovske milice in
600.000 moč v »Omladinskih bojnih zvezah«. Njena
vojska premoč nad Francijo bi bila očitna! Tudi
s tega stališča bi zavzemala torej Italija prvo in
vodilno mesto med vojaškimi velesilami Evrope.

Cesar Italija radi gospodarske šibkosti ne
more doseči v svobodni tekmi, to naj ji prinese
politika. Priznati je treba, da je italijanska taktika
zelo epretno in bistroumno zasnovana: dokopati
se na račun in škodo sosedov na prvo mesto in
igrati pri tem še vlogo pacifistov! Kdor ne sprej-
me italijanskega programa in ne prizna italijan-
skega vojaškega prvenstva v Evropi, ta je mili-
tarist in ograža mir med narodi.

Če preočajmo s tega edino pravičnega vidika
italijansko politiko razoroževanja, nam postane
tako jasno, da je naspotej med zunanjo in no-
tranjo politiko Italije le navidezno. Vojaški kre-
piti Italije slušajo »Omladinske bojne zveze«, isti
vojaški krepitvi naj služi politika razoroževanja.
Eno se v končnem uspehu sklada z drugim, vse
je del enotnega fašistovskega političnega pro-
grama.

Če naj se uvede resnična enakost med Fran-
cijo in Italijo, bi se razorožitev ne smela omejiti
na redno italijansko vojsko. Vse organizacije, ki
se bavijo z militaristično odgojo mladine in do-
raslih, a jih Italija sama nima, bi morala Ita-
lija razpustiti! Razpustiti bi morala ne samo mi-
lico, ne le »Omladinske bojne zveze«, ne le avan-
gardiste, temveč tudi otroško organizacijo »Bal-
lilo«, zakaj v Italiji se danes že ljudskošolski
otroci vzgajajo v vojnem duhu! Ker nima takih
militarističnih organizacij nobena država v Evropi,
jih po vsej pravici tudi Italija ne sme imeti. Samo
to bi bila resnična in prava enakost!

Če bi se na razorožitveni konferenci febru-
arja 1932. etavil italijanski diplomat tak pred-
log, bi ga gospodje a svetim ogorčenjem odbili.
Raje nego bi se Mussolini odpovedal tem milita-
rističnim organizacijam in sprejel s tem enakost
z drugimi evropskimi državami bi pogljal v zrak
razorožitveno konferenco in še marsikaj drugega!

Kulturni boj v Španiji

Varaštvo države nad Cerkvijo - Izgon jezuitov - Bo Zamora izvajal posledice?

Madrid, 14. oktobra. tg. V španski konstitu-
anti je bila preteklo noč najvažnejša seja in tudi
najbolj razburljiva, odkar obstoja konstituenta. S
267 proti 41 glasovom se je sklenilo, da se država
loči od Cerkve. Potem pa se je začela strastna
debata, ki je trajala 15 ur do 7.30 zjutraj in ki je
končala s tem, da je bil sprejet čl. 24 ustave s 178
proti 59 glasovom. Ta člen ustave določa, da so v
Španiji vse konfesije enake. Konfesije se podredijo
posebnemu sodišču. Mesta in druge občine ne
smejo podpirati Cerkve in cerkvenih naprav. Do-
sedanje dotacije za kult in kler morajo prenehati
najpozneje v dveh letih. Tudi vsi verski redovi so
potom posebnega sodišča podrejeni kontroli drža-
ve in morajo dajati račun o upravi svojega imetja.
Niti direktno niti indirektno ne smejo pridobivati
ali hraniti več imetja, kakor zahteva to njihova
svrha in njihove stanovanjske potrebe. Prepoveduje
se jim izvrševanje trgovine, industrije in nauka.
Razpustijo se vsi oni redovi, v katerih se razen
treh kanoničnih zaobljub polaga četrti zaobljuba
pokorščine nasproti avtoriteti, ki v državi ni legi-
timna (jezuiti). Ta zakon pomeni popolno podre-
ditve vseh verskih redov pod državno oblast, katera
s tem popolnoma onemogoča delokrog verskih
družb. Vrh vsega tega pa je španska konstituenta
specialno izgnala vse jezuite in njihov red raz-
lastila brez odškodnine. Jezuitov je v Španiji oko-
li 3000, od katerih pa morda vsaj en del s to do-
ločbo ne bo prizadel, če niso še storili četrti za-
obljube.

Katoliški poslanci so se v konstituenti odločno
borili proti tem odredbam ter do zadnje sekunde
tudi z zavlačevanjem branili dosedanje pravice ka-
toličanov. Izjavili so na razpravi, da nikdar ne bodo
priznali usvajanja verskega preganjanja in da se bo-
do umaknili iz poslanske zbornice. Narod bo proti
tej odločbi na legalen način organiziral svoj pa-
sivni in aktivni odpor. Neki baskiški poslanec je
govoril o oboroženem odporu. Seja se je končala
v največjem nemiru. Katoliški poslanci so zapustili
dvorano med hrupnimi protesti, dočim so nasprot-
niki vzklizali: »Živela svoboda! Živela republika!
Smrt kleru! Nekega katoliškega poslanca so s
silo odstranili iz dvorane. Pri glasovanju za člen
24 ustave so bili proti temu členu razen katoličanov

tudi nekateri pristaši neodvisne stranke, in je po-
seben značilno, da sta bila proti tudi ministrski
predsednik Alcala Zamora in notranji minister
Maura.

Silno razburjenje v državi

V Španiji je prišlo razburjenje do viška, ne
samo med katoliki, temveč tudi med radikalnimi
elementi. Včeraj in nocoj je prišlo v Madridu in
v drugih krajih do raznih demonstracij, katere
je morala policija razgnati. Policija in orožništvo
so zastražili samostane. Nadaljnje posledice sedaj
nastalega globokega razdora med katolicizmom in
novo ustavo so nepregledne.

Nahajskana druhal požiga samostane

Madrid, 14. okt. ž. V številnih španskih me-
stih, kakor v Sevilji, Saragosi, Barceloni, Valen-
ciji, Madridu in drugje, je prišlo do protiverskih
izgredov, ki imajo trenutno za cilj, da vplivajo na
cortese. Na tisoče plakatov je razobešenih in v
njih zahtevajo popolno ločitev države od Cerkve,
kar pa je med tem že izvršeno. Nadalje zahte-
vajo izgon duhovnikov in zaplenbo njihovega pre-
moženja. Včeraj zvečer je šla po madridskih uli-
ceh skupina članov Ateneja, ki je hotela demon-
strirati pred parlamentom. Vendar pa jih je po-
licija razgnala. Prišlo je do težkih izgredov v
Obello in pokrajini Lugo, kjer je prišlo celo do
resnične bitke med republikanci in katoliki. Pri
tem so izgubile življenje tri osebe, pet pa je bilo

Alcala Zamora

težko ranjenih. V Granadi je proglašena generalna
stavka. Policija je bila v borbi z demonstranti pri-
morana večkrat streljati. Vse trgovine in kavarne
so zaprte. Nad mestom stalno krožijo letala, ki
pravočasno obveščajo policijo o zborovanjih.

Zamora odstopil

Madrid, 14. okt. tg. Alcala Zamora je od-
stopil, kar je imelo za posledico odstop vsega ka-
bineta. Kakor znano, je Zamora glasoval proti
ustavnemu členu, kateri govori proti Cerkvi, in
je sedaj izvajal posledice. Ker se ni imenoval
predsednik republike, dobi nalog za sestavo nove
vlade začasni predsednik poslanske zbornice, so-

cialist Besteiro. Kot domnevani bodoči ministrski
predsednik se imenujeta vojni minister Azana in
zunanj minister Lerroux. Sestava kabineta se ima
izvršiti še nocoj. Notranji minister Maura se je
izjavil solidarnega z Zamoro. V Madridu vlada
veliko razburjenje.

Dvojno lice japonske politike

Japonska vlada je naenkrat postala odjenljiva

Washington, 14. okt. Tukajšnji politični krogi
so v zadnjem momentu jako optimistični glede iz-
ida mandžurske afere. Praviijo, da je japonski zu-
nanji minister, baron Sidehara v kabinetu odnesel
zmago nad japonsko vojaško kliko, ki se je dozdaj
trdovratno branila vsakih pogajanj, ki bi imela za
efekt evakuacijo Mandžurije. Baron Sidehara je
13. t. m. oficijelno sporočil inozemskemu diploma-
tičnemu zboru v Tokiu, da je japonska vlada skle-
nila, da stopi v direktna pogajanja z Nankingom.
Upanja na ugoden sporazum so ojačena tudi po
vesti, da je vpliven član kitajske vladajoče stranke
japonskemu poslaniku v Nankingu namignil, da je
tudi Kitaj pripravljen, da se direktno pogaja z
Japonsko.

Baron Sidehara je diplomatskemu zboru tudi
sporočil, kakšna bi bila po njegovem mnenju baza
sporazuma s Kitajcem. Kitajska vlada bi se morala
zavezati, da bo potlačila antijaponsko propagando
ne samo na blagovnem in denarnem trgu, ampak
tudi v šolah in tisku. Japonska bo predvsem za-
htevala, da se njene pravice v Mandžuriji, pripo-
znane po dosedanjih pogodbah, od strani nacional-
ne vlade v Nankingu formalno v celnem obsegu
priznajo. Kar se tiče likvidacije sedanje okupacije
Mandžurije, ki je bila potrebna za zaščito ondotnih
japonskih podanikov, se bo zadeva uredila direk-
tno med japonskim vojaškim poveljstvom v Muk-
denu in lokalnimi mandžurskimi oblastmi. Vojni
minister je pa obenem japonskemu vrhovnemu
poveljniku v Mandžuriji, generalu Honju, dal in-
strukcije, da naj se vzdrži vsakega dejanja, ki bi
moglo na kakršenkoli način poslabšati sedanji
polažaj.

Ker so se v Tjencinu pojavili resni nemiri
proti ondotnim Japoncem in ondotni japonski po-
sadki, ki je tam stacionirana že od časa boksarske
vstaje v smislu tozadevne mednarodne pogodbe, je
japonska vlada sporočila guvernerju severnega
Kitaja, maršalu Čansuljanu, da bo to posadka oja-
čila in da ne bo trpela nobene žalitve japonskih

Razpustiti te militaristične tvorbe bi se pravilo
razpustiti fašizem. Tega ne moremo pričakovati
od Mussolinija. Tak poskus bi pa bil vendarle zelo
koristen, ker bi razknil do golega vso spletarsko
neodkritost italijanske politike razoroževanja.

Podan bi bil enkrat za vselej dokaz, da je
vlada, ki ostanja svojo oblast v notranjosti na ba-
jonete, moralno nespособna voditi na zuna-
j tiko razoroževanja in resničnega sporazuma med
narodi. V interesu razčistitve evropskih razmer je,
da se to spoznanje čim bolj razširi in pospeši.

Dr. J.

poslanikov. Japonska vlada obenem demantira go-
vorice, da vlada med člani kabineta nesoglasje in
da stoji kabinet pred demisiijo.

So pa tudi v Ameriki politiki, ki k temu pri-
pominjajo: »Blažen kdor veruje.« Ti politiki pra-
vijo, da se Japonska kaže odjenljivo samo zato, da
prepreči intervencijo Društva narodov in da mand-
žursko zadevo po pogajanjih z Nankingom, ki je
jako slab, samo od infanitem zavleče; med tem ča-
som pa bo skušala v Mandžuriji izpodkopati kitaj-
sko oblast in utrditi avtonomistična stremjenja.

Japonska progaganda

London, 14. okt. tg. V Mukdenu vršijo japo-
nske vojaške oblasti protikitajsko propagando s
tem, da javno razstavljajo fotografije o kitajskih
grozodejstvih v krajih vzhodne Mandžurije, ki so
jih zasedle japonske čete. Japonska poročila trdi-
jo, da so kitajske tolpe pobile 380 japonskih držav-
ljanov zato, ker so bile kitajske oblasti brez moči.

Ameriško brodovje v kit. vodah

London, 14. okt. tg. Iz Cingtau je odplule se-
dem podmornic ameriškega vzhodnoazijskega bro-
dovja v smeri proti Hankovu.

Litvinov pride v Ankoro

Sovjetsko-turška zveza proti zapadnim velesilam

Istanbul, 14. okt. l. Največjo senzacijo je
vzbudila danes vest, katero prinaša in na široko
komentira vladni list »Milijet«, namreč, da name-
rava te dni obiskati sovjetski komisar za zunanje
zadeve Litvinov turško prestolico. Znano je, da se
turška ministra Izmet paša in Tefvik Ruždi bej
nahajata še vedno na potovanju po Evropi. Toda
tako, ko se vrne iz Madžarske nazaj v Ancaro,
bosta z veseljem pričakovala obisk sovjetskega ko-
misarja. To dejstvo v toliko preseneča javno mne-
nje, ker posebno v zadnjih letih rusko-turško pri-
jateljstvo ni več doseglo iste intimnosti kot prej-
šnja leta, takoj po podpisu rusko-turške prijatel-
ske pogodbe iz leta 1923. »Milijet« s povdankom
naglašuje, da je ta obisk značilen za turško vladno
dobrodošo, ker bo s tem baš v sedanjem zamota-
nem položaju svetovne politike javno svedočil, da
je prijateljsko združenje temelj vsake konstruk-
tivne turške zunanje politike.

Turčija se naslanja na Rusijo, tega ji ni tre-
ba pred svetom prikrivati. Turški in ruski držav-
niki se bodo razgovarjali, tako razmotriva nadalje
list, o mnogih problemih, ki so nastali v Aziji te-
kom zadnjega leta in ki interesirajo obe državi.

Ženeva se peča z ja- ponsko-kitajskim sporom

Ženeva, 14. okt. AA. Včeraj se je sestalo pod
predsedstvom francoskega zunanjega ministra Bri-
anda izredno zasedanje Sveta Društva narodov, da
prouči kitajsko-japonski spor. Kitajski zastopnik
dr. Sze in japonski zastopnik Jošizava sta prečitata
dolga poročila o položaju v Mandžuriji.

Sze je poročal o bombardiranju železniškega
križišča po japonskih letalih in izjavil, da kitajska
vlada popolnoma zaupa zadevo Društvu narodov.
Poudaril je, da bi bilo zaman sklicevati razoro-
žitveno konferenco, če bi Društvo narodov ne
moglo preprečiti takih nasilnosti.

Vsi narodi bi menili, da ni nobene možnosti
za mirno poravnavo in da se morajo zanašati zgolj
na svoje sile. Sze je izrazil na koncu upanje, da
bo Društvo narodov ohranilo mir na Daljnem
Vzhodu.

Jošizava je dejal, da Japonska nima teritori-
jalnih zahtev v Mandžuriji. Pred dvemi leti se je
položaj v Mandžuriji zelo poslabšal. Dne 18. sep-
tembra t. l. so kitajski vojski napadli japonske
čete. Japonska vlada je pripravljena pogajati se
direktno s kitajsko vlado. Glavna težkoča leži v
nejasnem položaju v Mandžuriji, vendar je japonska
vlada pripravljena odpoklicati svoje čete, čim bo
varnost zagotovljena. Kitajska naj pa ustavi proti-
japonsko propagando, nakar bodo normalni odno-
šaji hitro obnovljeni.

Japonski zastopnik je končno dejal, da ne ve
ničesar o dveh novih japonskih letalskih napadih,
kakor trdi kitajski delegat Sze. Na vprašanje angle-
škega zunanjega ministra Readinga je odgovoril,
da se bo informiral o tej zadevi pri svoji vladi.
Nato je francoski zunanjji minister Briand dejal,
da bo dan prihodnje seje Sveta Društva narodov
naznanjen pozneje.

Zaton angleškega ugleda med mohamedanskimi
državami Azije mora dati vzpodbudo Turčiji, da
zasleduje usodo svojih krvnih bratov. Tudi sovjets-
ka Rusija polaga veliko važnost na to pot, ki
pelje preko Turčije in Mezopotamije k oceanu.
»Milijet« nadalje namiguje, da imata Rusija in
Turčija enake interese glede petrolejske industrije
in petrolejske politike. Niti ena niti druga se ne
pusti izrabljati od svetovnega velekapitala. Na-
rodno bogastvo mora ostati narodom samim. Pisa-
nje vladnega lista preseneča posebno radi preve-
like odkritosti in pri turškem značaju je preobil-
na odkritosrčnost znamenje, da, ali na stvari ni
nič posebnega, ali pa da se skrivajo za vestni
popolnoma druge politične kombinacije. Vsekakor
bo treba pazljivo zasledovati dogodke, ki se bodo
odigrali v bližnjem orientu tekom bodočih me-
ssecov, ker bodo imeli svoj vpliv tudi na balkanske
države od juga navzgor.

Istanbul, 14. okt. l. Anatolska agencija po-
roča, da je italijanski veleposlanik v Turčiji dobil
od svoje vlade poziv, naj se nemudoma vrne na
svoje mesto radi važnih političnih dogodkov, ki se
pričakujejo v turški prestolici.

Francija stoji na straži

Desničarska vlada v Nemčiji bi pomenila izzov Francije - Apel na zdravo pamet nemškega naroda

Glas organa zunanjega ministra

Pariz, 14. okt. Oficiozni »Temp« se bavi s harzburško zarolo v uvodniku, ki je jako resno uglasen. Glasilo, ki stoji blizu francoskemu zunanjemu ministarstvu, pravi, da je to zborovanje resen opomin, da sredi splošnih prizadevanj sveta za mir delujejo dalje sile, ki hočejo sedanje stanje stirmoglaviti. Dežela, v kateri imajo nacionalisti 107 poslancev, v kateri se nemški meščanstvo, organizirano v ljudski stranki, čedalje bolj nagiba k zvezi s Hitlerjem, je na vsak način dežela, ki je nevarna za evropski mir. Nemški nacionalizem je zakrivil po izpraznitvi trleže cone beg internacionalnega kapitala iz Nemčije, kar je povzročilo poostrejši splošni gospodarski krizi na svetu. Zapadne velesile so hitele, da si natože nove žrtve, da bi z brezprimerno velikodušnostjo rešile to državo. Pravkar sta Laval in Briand poizkusila ustanoviti gospodarsko sodelovanje med Francijo in Nemčijo, na podlagi katerega bi se moglo priti tudi do politične antante. V tem trenutku pa se zberejo v Harzburgu nacionalisti in izživljajo na boj one, ki jih imenujejo sovražnike Nemčije, dočim so v resnici njeni prijatelji. Hitler je željo nacionalistov, da se ohrani mir, opremil s poudarkom, da se noben narod ne sme bati najskrajnejših žrtev, ako bi bile v nevarnosti njegove največje svetlinje. Dusterberg, govornik Stahlhelma, pa je naravnost napadel »agresivni duh« Francije in v manifestu nacionalne opozicije se izrecno zahteva vpostavitve nemške vojaške suverenitete in pariteta v oborožitvi. To pomeni pač polnopravni radikalnega uničenja versailske mirovne pogodbe. Ako bi prišli nacionalisti na vlado — in to je po zadnjih dogodkih in razpoloženju v Nemčiji jako verjetno — se je treba vprašati, na kakšni podlagi bodo vzdržali odnose s Francijo? Ako želijo z njo mirno sodelovanje, potem se morajo odpovedati bistveni točki svojega programa in bodo morali s političnega povzraja Nemčije nemudoma izginili. Ako pa mislijo tudi v vladi zasledovati svoj cilj anuliranja mirovne pogodbe, ki je bila zadnji akt od Nemčije provocirane vojne, potem se ne bodo smeli ustrahovati odkritega konflikta z zapadno demokracijo. Kaj potem Nemčijo čaka, si lahko vsak sam predstavlja. Mi verujemo, pravi »Temp«, da je najbržnejša želja desnice, da kabineti Brüninga stirmoglavijo, toda dvomimo, če bodo vse stranke, ki danes podpirajo Hitlerja, ko bo treba prevzeti vlado, pripravljene, prevzeti odgovornost, ki je s tem združena. Politična bitka, ki se bo sedaj v Nemčiji začela, bo odločila o usodi države sploh.

Nemčija in Rusija sležno delata na zanetju svetovnega požara.

Nacionalni »Journal des Debats« piše seveda še ostrejšem tonu, ki pa točno izraža mnenje povprečnega francoskega človeka. Germanija se je, pravi »Journal«, v Harzburgu pokazala takšna, kakršna v resnici je, ne pa takšna, kakor jo vidi kratkovidni g. Briand in njegovi oboževalci. Nemčiji ni mar evropskega sodelovanja niti gospodarske obnove, ona je pripravljena, povečati kaos in zanetiti splošen požar, samo da se uniči sedanje stanje, ki ovira vpostavitve nemškega imperijalizma. G. Briand je Franciji obljubil mir, če se bodo Nemčiji naredile čim večje koncesije, v resnici pa so nam Nemci sedaj pokazali svojo pest. G. Briand meni, da bo s svojo politiko ločil Berlin od Moskve, toda Nemčija in Sovjeti so ostali najdebelejši prijatelji. Rusija je vojni arsenal Nemčije in velik del kreditov, ki jih je dovolila zapadna Evropa Nemčiji, je renal v Rusijo, da se izdelajo orožje, s katerim hoče Nemčija uničiti versailsko pogodbo. Gg. Laval in Briand se v tem tako resnem trenutku bavita s mandžurskim problemom in se pripravljata na poset v Washingtonu, kjer jima bo predsednik Hoover prezentiral načrt sanacije Evrope, ki mu je bil podkpanjen od nemškega javnega mnenja. Gg. Laval in Briand pa dobro vesta, da ne bosta mogla v Washingtonu ničesar skleniti proti volji francoskega parlamenta. Boljše bi bilo, če bi francoski državniki obračali svojo glavno pozornost na nauke, ki jih daje zborovanje v Harzburgu, mesto da polagajo večjo pozornost na sestanek, kjer se bo skušalo Franciji sugerirati, naj zavoljo miru, ki ga Nemci resno ne mislijo, živjuje svoje prijateljstvo s Poljsko in dovoli nemškemu Reichswehr, da vkoraka v poljski koridor...

»Casus belli«.

Pa tudi levičarski listi, kakor »Liberte« in »Victoire«, so zelo ogorčeni nad harzburškim sestankom in priznavajo, da so Nemčiji do sedaj preveč zaupali. »Paris Midie« piše, da Hugenberga grožnja, s katero je vabil Anglijo in Ameriko, naj se zvežeta z Nemčijo, da se stirmoglavijo francoska hegemonija v Evropi, ne sme ostati brez odgovora od strani Francije. Berlinu je treba jasno povedati, da bi eventualni prevzem vlade od strani Hugenberga za Francijo pomenil casus belli. »Intransigence« imenuje v svojem uvodniku nemški nacionalizem najhujšo kugo Evrope in pozivlja francosko vlado, da zavzame odločno stališče proti tej epidemiji. Najbolj značilno je, da ima vodilno besedo med nemškimi nacionalisti bivši predsednik Reichsbankes Schacht, ki dela na inflaciji in na proglasitvi bankrota, zato da bi zanetil svetovno katastrofo, iz katere upa, da bi Germanija izšla kot zmagovalka.

Grožnje fašistov.

Berlin, 14. okt. Glasilo nemškega demokratičnega meščanstva »Frankfurter Zeitung« piše, da bo usoda Brüningove vlade zavisela od par glasov, katere ji bodo dali ljudje, kojih osebni pomen je minimalen. Vrh tega bo Brüning dobil zaupnico, ako jo bo dobil, od parlamenta, ki je popolnoma diskreditiran, in od strank, ki mu bodo, izvemši centrum, izrokle svoje zaupanje brez vsakega navdušenja. Vse je odvisno od predsednika Hindenburga, ki bo z ozirom na zunanjepolitični položaj in na nevarnost državljanske vojne v Nemčiji Brüninga sicer z vsemi silami podprl, ki pa ni mož, kateri bi se, naj pride kar hoče, ustavil

končnemu naskoku nacionalistov, ako bi ti res kompaktino nastopili. Nekaj optimizma človek črpa iz praznih fraz, ki so jih reakcionarji v Harzburgu sipali na potpežljivo nemško občinstvo. Fašisti niso oznanili nobenega socialnega programa, ker se bojijo, da ne bi njihovi reakcionarni nameni odbili mase, pač pa so se upali izreči grožnjo, da »bodo, ako pride do borbe med desnico in levico, stajili samo življenje in lastnino, tistih, ki bodo pravočasno k njim pristopili«. Ta spekulacija nemških fašistov na breznačajnost in strahopetnost nemškega ljudstva utegne vendarle ogorčiti marsikatero Nemca, da bo spregledal pravi značaj Hitlerjeve stranke.

»Izreženje v zadnjem trenutku«.

London, 14. okt. Tukaj se v diplomatičnih krogih govori, da je pismo predsednika Hindenburga, v katerem nuja Brüningu vso pomoč svoje avtoritete, da sedanja vlada premaga vse teškoče, pripisovati prijateljskemu opominu Francije, ki je predsedniku v zelo taktični pa jasnih besedah po svojem poslaniku sporočila, da bi parlamentarna zveza nacionalistov pomenila popoln prelom med Francijo in Nemčijo.

Laburisti bodo poraženi?

Popoln voliven sporazum med MacDonaldom in konservativci

London, 14. oktobra. Sprejem, ki ga je doživel 12. t. m. MacDonald v Seahamu, kjer je imel svoj prvi govor v predstoječi volivni kampanji, sicer ni bil izredno prisrčen, vendar pa tudi ni bil tako mrzel, kakor bi to radi javnosti dopovedali ortodoksni laburisti. Politični krogi menijo, da bo MacDonald, čeprav ne bo mogel zbrati ogromne večine 28.000 glasov kakor leta 1929, s pomočjo liberalcev in konservativcev odnesel lepo zmago nad oficelnim laburističnim kandidatom. V zadnjem času se izve, da se bo MacDonald v četrtek vrnil v London ter tako za čas prekinil svojo volivno agitacijo. Pravijo, da je vzrok tega povratka ministrskega predsednika v London predvsem opasen položaj na Daljnem Vzhodu.

Danes se potrjuje vesti, ki so že dolgo krožile, da se je namreč med MacDonaldom in konservativci dosegel popoln sporazum glede števila onih kandidatov, ki se bodo predstavili kot nacionalni laburisti v nasprotju z ortodoksni. Te kandidate bodo volile tudi stranke desnice, tam, kjer se bo dosegel tozadeven sporazum, nasprotno pa bodo MacDonaldovi pristasi volili konservativnega kandidata tam, kjer se bo to odločilo. Ni pa še gotovo, kakšen arrangement se bo sklenil z liberalci. Izključeno je namreč, da bi konservativci glasovali za one kandidate liberalne stranke, ki so absolutno proti zaščitenim carinam.

Kar se tiče razpoloženja volivcev, se nepristranski opazovalci zelo nagibajo k mnenju, da

Matuska - edini atentator pri Biatorbagyu

Budimpešta, 14. okt. Z. V zadevi atentata pri Biatorbagyu se preiskava nadaljuje. Listi poročajo, da Matuska še vedno simulira blaznost. Med tem policija in zdravniki ne verujejo, da bi bil bolan. Ugotovljeno je, da je Matuska v teku enega leta na svojih misterioznih potovanjih zapravil 50.000 Din in je najbrže del tega zneska bil namenjen za izvršitev atentata. Splošno mislijo zdravniki, da je Matuska živel abnormarno in pretirano seksualno življenje. V madžarskih pravniških krogih zatrjujejo, da bo Matuska postavljen pred preki sod in da bo najbrže obsojen na smrt in vešalji. Danes ponoti je Matuska izdal še nekatera imena svojih tovarišev iz Budimpešte, Dunaja, Berlina in Jüterboga ter se sedaj v tem pravcu vrši preiskava. Madžarski pravosodni minister je poslal avstrijskemu pravosodnemu mini-

Določila o zameni kruha za moko

Belgrad, 14. okt. AA. Davčni oddelek finančnega ministrstva je poslal finančnim direkcijam tole okoliščino:

Pri izvrševanju zakona o prodaji pšenice v noiranosti države je nastalo vprašanje, kako ravnati z onimi podeželskimi peki, ki pečejo kruh, a ga ne prodajajo za denar, marveč ga zamenjavajo za moko. V mnogih krajih je stara navada, da kmetje ne pečejo kruha, marveč izroče vsakemu peku neko količino moke, nato pa dobe od peka kruh in sicer kg kruha za kg prodane moke, dokler pek ne izpra izročene mu količine moke.

Kor gre v tem primeru za eksistenco mnogih rodbin in ker je treba ohraniti običaj, davčni oddelek finančnega ministrstva, odreja tole:

Taki in podobni peki lahko še naprej opravljajo svoj dosedanj posel, pač pa morajo prejem moko od kmetov (svojih konzumentov) zabeležiti v knjige po št. 7. pravilnika o nadzorstvu nad izvrševanjem zakona o prodaji pšenice v tuzemstvu.

Na podlagi te knjige bo organ finančne kontrole vsakega prvega v mesecu opravil obračun in sicer tako, da račun, da ta pek da za vsak kg moke po 1 kg kruha in da da 100 kg moke povprečno 130 kg kruha.

Doplačilo v smislu navedbe finančnega ministra z dne 3. septembra 1931 je treba po izvršenem obračunu plačati med 1. in 5. vsakega meseca za one količine moke, ki jim ostanejo kot nagrada za njihovo delo. N. pr.:

Če tak pek prejme med mesecem 300 kg moke na mestu kruha in izroči v teku meseca 300 kg kruha za to moko, tedaj mora plačati doplačilo za 70 kg moke. Kajti za 300 kg kruha je ta pek porabil le 230 kg moke.

Finančne direkcije morajo po prednjem izdali kontrolnim organom nujna navodila o tem, da se na njihovem področju ohrani prastari običaj in da se naj knjige o nakupu moke in potrošnji kruha čim točneje vodijo in kontrolirajo.

Dunajska vremenska napoved. Hladnejše vreme, spremenljivo, včasih bolj oblačno in vlažno deževno.

Zagrebska vremenska napoved: Precej stalno, počasi se bo zoblačilo. Toplo.

Brüning za občo koncentracijo

Berlin, 14. oktobra. AA. Izjavo, ki jo je dal predsednik nemške vlade dr. Brüning na seji parlamenta in ki so ga mestoma motili samo medkleti komunističnih poslancev, je sprejelo časopisje še dosti dobro. Ko je dr. Brüning izjavil, da bi mogla samo narodna vlada vseh strank nuditi Nemčiji zadostno podporo, mu je pritrčila vsa zbornica.

Ugoden odmev v Parizu

Pariz, 14. okt. Včerajšnji govor dr. Brüninga v nemškem državnem zboru se ocenjuje v Franciji ugodno radi odločnega tona, s katerim vlada izjavlja, da ni pristopna za nobene koncesije proti nemirnežu, niti z leve niti z desne strani. To stališče se ocenja kot najuspešnejša in najbolj demokratična manifestacija, ki jo je doživel nemški parlament po dolgem času. Tako piše pariski »Journal«, da je ta seja doživela močan odmev v pariskih listih, ki je računalo samo na majhno večino dr. Brüninga, dobil pa je med tem tudi podporo Hindenburga.

utegne nacionalna koalicija dobiti večino nad ortodoksni laburisti.

London, 14. oktobra. AA. V petek bodo imenovali približno 1300 kandidatov za 615 parlamentarnih sedežev. Pri volitvah maja 1929 je bilo 400 kandidatov več. Tedaj je bilo v 470 volivnih okrajih po več kandidatih. Sedaj pa je komaj 100 volivnih okrajev z več kandidati. To število se pa zmanjšuje dan za dnem, kakor pač napredujejo pogajanja med vladnimi strankami za enoten volivni nastop.

Voditelji naglašajo, da je bila zadnje volitve vse kakor polovica poslancev izvoljena z relativno večino, kar so v največji meri zakrivilje trojne kandidature. Pri tej volitvah pa se to ne bo zgodilo. Vladne stranke bodo razcepljene le v maloštevilnih okrajih. V teh okrajih se sporazum med liberalci in konservativci ni posrečil. Naj bo rezultat volitev tak ali tak, na vsak način je gotovo, da bo imela večinska stranka tudi večino volivcev za seboj. Z sedaj se vrše stave o izidu parlamentarnih volitev. Računajo, da bo vlada imela 150 do 160 glasov večine.

Brezposelnost

London, 14. oktobra. tg. Število brezposelnih se je v tem tednu zopet povzelo za 28.000 ljudi. Vendar pa oficelna statistika javlja, da se je celotno število brezposelnih za 33.252 zmanjšalo na 2.791.520.

stretvu dopis, v katerem zahteva izročitev Matuske.

Dunaj, 14. okt. tg. Na Dunaju so se zbrali šefi kriminalne policije iz Berlina, Budimpešte in Dunaja, ki so prišli soglasno do mnenja, da je Matuska edini povzročitelj atentatov pri Jüterbogu in Biatorbagyu in da je tudi poskušal atentat pri Ansbachu. Smatrajo ga poleg tega tudi za povzročitelja atentata na brzovalak Amsterdam-Köln, ki je bil izvršen letos spomladi, in Matuska ne more dokazati svojega alibija. V dosedanjih preiskavi so dognali, da je bil Matuska edini atentator, ki ni imel pomagačev, da je pisava na listkih, ki so jih našli na obeh krajih atentatov, popolnoma identična z Matuskovo pisavo in da ima policija že popolnoma jasno podlago o motivu teh dejanj, o katerem pa se iz preiskovalne sobe še ne more doznati ničesar.

Italijanski ukrepi proti borznim špekulantom

Rim, 14. okt. Z. Predsednik vlade Mussolini je predložil zbornici zakonski dekret od 29. sept. t. l., s katerim se daje pooblastilo finančnemu ministarstvu, da izda potrebni sklep za omejitve deviznega prometa in pobjanje borznih špekulacij. Mussolini je zelo obširno razložil ta zakonski dekret. V dobro poučenih krogih se trdi, da bodo podvelji strogi koraki, da se uvede popolna disciplina v borzno poslovanje. Borzni agenti bodo morali pri vseh kupcih delati pod lastnim imenom ter bosta morala zaključnico podpisati kupec in prodajalec. Razen tega bo moral vsak borzni agent voditi dnevnik, v katerem bo moral kronološki redom vpisati vse kupce in v detajlnu opisati vsako borzno operacijo ter obenem navesti vrsto vrednostnih papirjev, kot tudi nakupno in prodajno ceno in točen rok zapadlosti. Končno so vse banke, borzni agenti, komisijonarji in menjalnice obvezane, da položijo 25% od one vsote, ki je bila zaključena.

Drobne vesti

Split, 14. okt. Z. Danes so neki kmetje, ko so okopavali vinograd, našli človeško okostje. Na lo-banji so bili še dobro ohranjeni lasje, iz česar se da sklepati, da truno ni bilo dolgo v zemlji. Kmetje so takoj obvestili okrajno glavarstvo, ki je nemudoma odposlalo na mesto najdbe komisijo.

Split, 14. okt. Z. Jutri potuje v Ljubljano na konferenco Zveze mest mestni podžupan Stojanov ter svetnik Doležal.

Split, 14. okt. Z. Simoči je odpotoval na Dunaj dr. Eisberg, znani dunajski kirurg, ki se je mudil nekaj dni v Splitu, kjer je imel tudi predavanje.

Belgrad, 14. okt. I. Iz Solita poročajo, da se je konferenca, ki se je vršila med lastniki ladij ter mornarji in kateri je prisostvoval delegat spec. ministrstva, ugodno končala. Konferenca je soglasno zahtevala, naj se čimprej izda zakon o zaščiti mornariev in pomorskih uslužbencev.

Vojni ukaz

Belgrad, 14. okt. I. Kralj je imenoval za svojega prvega adjutanta div. generala Milana Ječmenića, dosedaj komandanta savske divizije, nadalje je imenoval dva druga adjutanta generalstabnega brigadnega generala Nikolo Kristića in art. polkovnika Dušana Stojanovića. — Razrešil je dosedanje dolžnosti dosedanja adjutanta art. brig. generala Pečića Antona in peš. polkovnika Dragomira Sarića. — Postavljeni so bili s kraljevim ukazom: za predsednika izpraševalne komisije za čin aktivnega in rezervnega intendantskega majorja: div. general Dragoljub Petrović, za predsednika izpraševalne komisije za aktivne in rezervne majorje generalstabi brigadni general Mitutin Nedić, za podpredsednika iste komisije pa generalstabi brigadni general Vojislav Petrović. — Ministrstvo vojske in mornarice je postavilo za člane akademskega sveta vojne akademije sledeče oficirje: geodetskega generala Stefana Boškovića, div. generala Dušana Simovića, generalstabnega brigadnega generala Dragomira Živkovića, intendantskega brigadnega generala Stanoja Ristića, generala Miloja Jeliševića, pešadijskega brigadnega generala Dragoljuba Ilčića, art. brigadnega generala Panto Djukića; nadalje polkovnike: Djordja Lukića, Petra Aračića, Jovana Antića, Ljubomira Stefanovića, Todoru Miličevića, Djordja Gručića, Milana Zelenika, Drago Dželoševića, konjiškega polkovnika Dušana Istakovića in pešadijskega polkovnika za generalstabe posle Brano Pantića.

Imenovanja

Belgrad, 14. okt. I. Z naredbo predsednika ministrskega sveta so postavljeni: za preglednika mestne kontrole pri centralni carinarnici v Zagrebu Vilko Štepi, računski preglednik pri centralni carinarnici v Ljubljani, in Gürtler Josip od mestne kontrole pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani na mestno kontrolo direkcije pošta in telegrafa v Zagrebu. — Za pristava 8 skupine na banki upravi v Ljubljani Modričan Boris, ki bo pridelen srezkemu načelstvu v Maribor, za pristava 8. skupine pri banki upravi v Ljubljani Alojzij Lenarčič, ki bo pridelen srezkemu načelstvu v Radovljici. Oba izgubita pravico do dnevnice. — Pri direkciji državnega rudnika v Brezi v Vardarski banovini za višjega tehničnega nadzornika Dragotin Zahradnik v 4. skupini II. stopnje. — Za pripravnika pri srezkem načelstvu Crnomelj: Metlika dr. Ivo Pavelić, za sekundarnega zdravnika splošne državne bolnišnice v Ljubljani dr. Josip Petrić.

Politični po'čazaj v Romuniji

Bukarest, 14. okt. Z. »Adeverul« se obširne bavi s politično situacijo v Romuniji in ugotavlja, da je kralj prišel ponovno konzultirati s šefi strank. Te konzultacije so zelo važne in bodo morda dovele do pozitivnih rezultatov. »Adeverul« protokuje osnovevanje kabineta »narodne sloge«, ki bi prišel pred parlament 15. novembra.

Titulescu je sporočil, da vse do tedaj ne želi sodelovati v notranji politiki Romunije, dokler ne bodo razlogi, radi katerih se je umaknil dr. Maniu iz političnega življenja, odstranjeni. Kakor poroča »Luptas«, namerava šef ljudske stranke, maršal Avarescu na letnem kongresu svoje stranke podati ostavko na predsedniški položaj.

Bukarest, 14. okt. Z. Sklenilo se je, da se bodo civilni državni uradniki po novem finančnem zakonu uvrstili po vojaških šaržah oziroma po vojaških plačilnih stopnjah, od 1. januarja 1932, tako da bodo dobivali plače kot vojaki.

Kralj gre v Pariz.

Bukarest, 14. okt. Z. Kakor se čuje, bodo kralj Karel, prestolonaslednik Mihail in finančni minister Argetoianu koncem tega tedna odpotovali v Pariz.

Pilsudski pri kralju Karolu

Bukarest, 14. okt. Z. Včeraj se je poljski maršal Pilsudski dalj časa zadržal v avdienci pri kralju Karlu. Ta avdiencia je zelo važna zaradi političnega sodelovanja med Poljsko in Romunijo. Pilsudski se je razgovarjal s kraljem o potrebi sodelovanja obeh držav zaradi Sovjetske Rusije.

Svobodna kvarnerska cona podalšana

Susak, 14. oktobra. AA. Včerajšnja številka službenega lista italijanske vlade »Gazzetta Ufficiale« priobčuje dekret o podalšanju svobodne kvarnerske cone na nedoločen čas. Po zakonu bi morala svobodna kvarnerska cona trajati do 3. decembra 1931, sedaj pa je bila podalšana do nove izpremembe, to je za nedoločen čas.

Svobodna kvarnerska cona obsega mesto in pristanišče Reke in kopalnice kraje na vzhodni istrski obali, takozv. liburnijsko primorje z najbližjim zaledjem. Roki do 30. septembra 1931 l., ki so bili predvideni za nove gradnje v svobodni coni z davčnimi olajšavami in oprostitvami, so bili podaljšani do 30. junija 1935 l.

Ves italijanski tisk pripisuje temu dekretu velik pomen, z Reke pa so bile poslane predsedniku italijanske vlade Mussoliniju zahvalne brzojavke.

Dekret bo predložen italijanskemu parlamentu v odobritev.

Zlato...

Newyork, 14. okt. tg. Federal Reserve Bank je zopet prodala 40 milijonov dolarjev v zlatu, in sicer večinoma zopet Franciji.

Pariz, 14. okt. Z. Ladji »Berongiarie« in »Bremen«, ki sta pripili iz Newyorka v Cherbourg, sta izkradli 630 sodov zlata v vrednosti 1800 milijonov frankov, ki je določeno za francosko narodno banko.

Flamci za 'asno šolstvo

Bruselj, 14. okt. Po poročilu iz Ganda so dijaki, ki pripadajo flamski skupini, po otvoritvi novega šolskega leta priredili na univerzi manifestacije. Ko so manifestanti hoteli odstraniti z nekakega poslopja belgijsko zastavo, je policija potisnila dijače od njihovega glavnega taborišča. Od tod so manifestanti nato obmetavali policijo s kamenjem. Več redarjev je bilo ranjenih. Policija je naposled zavzela poslopje, kjer so imeli dijaki svoj društveni sedež. Artilerija je 50 flamskih akademikov.